Vladas Žulkus

SLENGIŲ SENKAPIO (KLAIPĖDOS RAJ.) RADINIAI

Slengių senkapį rado melioratoriai 1972 m. Jis yra 5 km į ŠR nuo Klaipėdos, tarp kelių Kaunas-Palanga ir Klaipėda-Plikiai, šalia veikiančių kaimo kapinaičių. 1977m. Klaipėdos kraštotyros muziejus organizavo šio paminklo žvalgomuosius tyrinėjimus, bandė nustatyti jo ribas. Buvo iškastos 7 perkasos (57 m^2) ir rasti 9 sudegintų mirusiųjų kapai, vienas jų - dvigubas. 1978 m. tyrinėjimus tęsė PKI - senkapio Š krašte ištirtos 3 perkasos (172 m^2), rasti 24 kapai. Taigi 1977 ir 1978 m. buvo ištirti 33 kapai.

Kapai buvo rasti 0,5-0,9 m gylyje, priemolyje. Visi mirusieji laidoti sudeginti, bet kapai įrengti gana įvairiai. Išskiriame jų 5 grupes.

Pirmai grupei skirtinas kapas Nr. 33. Kapo duobėje buvęs skobtinis karstas, kuriame sudegę kauliukai buvo supilti krūvelėn ir sudėtos įkapės: ietigalis, žąslai, vienašmenio kalavijo nuolauža, puodelio šukės.

Antrai grupei skirtini 4 kapai. Juose dar įžiūrima tradicinė įkapių dėjimo tvarka, tačiau duobės negilios, nuolaidžiais kraštais, jose nėra jokių karstų pėdsakų.

Trečiai grupei skirtinas 21 kapas. Tai 0,5-0,6 m gylio duobės nuolaidžiais kraštais, ovalo formos, nedidelės (1-1,6 m ilgio ir 0,5-1,5 m pločio). Tik 5 buvo ilgesnės kaip 2 m. Duobėse rasta 0,2-0,5 m aukščiau dugno po vieną arba kelis akmenis - dažniausiai viename arba priešinguose galuose. Rečiau (kapuose Nr. 15, 16) akmenys buvo kiek tvarkingiau sudėti duobių pakraščiais. Kapai buvo skurdūs - tik

Nr. 1, 2, 11, 27 rastos neturtingos įkapės. Daugelyje jų aptikti vien smulkūs dirbinių fragmentai, o Nr. 3, 4, 6 rastos tik lipdytų puodų šukės. Kapų Nr. 15, 17, 21, 29, 30 žemėje aptikti smulkūs angliukai, labai retai pastebėta apdegusių kaulų trupinių.

Ketvirtos grupės kapuose Nr. 22, 23, 24, 26 įkapės sudėtos duobėse, kurios susiliejusios į vieną didelę. Daiktai čia buvo atskirose krūvelėse, papuošalai buvo medinėse dėžutėse, dažnai įklotose kailiu. Sudegę kauliukai ir anglys išbarstyti tarp įkapių.

Penktos grupės kapai Nr. 25, 31, 32 buvo nedidelėse duobutėse, kuriose sudėtos negausios įkapės kartu su kaulų ir angliukų žiupsneliu.

Tyrinėtuose plotuose susidurta su ovaliomis ir apskritomis 0,5-1 m skersmens ir 0,3-1 m gylio duobėmis, kuriose rasta tik tamsesnė žemė, permaišyta su angliukais ir vienu kitu kauliuku.

Antros ir trečios grupės kapuose rasta dalgelis, peiliukų, galąstuvėlių (kapai Nr. 1, 2, 5, 28) ir ietigalių (kapai Nr. 1, 27, 28). Papuošalų reta: kape Nr. 1 aptikta lankinė segė lieta užkaba su plokščia platėjančia kojele, kape Nr. 2 buvo vytinės antkaklės fragmentai. Išimtį sudarė dvigubas (?) kapas Nr. 28, kur, be darbo įrankių, buvo kovos peilis, įmovinis kirvis, viena juostinė trikampio pjūvio ir trys storagalės apyrankės. Ten rastas emalio ir gintaro karolių vėrinys ir du smeigtukai apskritomis galvutėmis, dengtomis sidabro plokštele

Ketvirtosios grupės kapai turtingiausi. Čia aptikti darbo įrankiai ir jų miniatiūros. Ginklų tarpe, be ietiga-

lių ir plačiaašmenių pentinių kirvių, yra dviašmenis kalavijas tiesiu skersiniu (kapas Nr. 22). Kape Nr. 24 rasti du cilindrinės spynos raktai, sva styklių svorelis. Šios grupės kapuose daug papuošalų: vytinės antkaklės, pasaginės segės gyvuliniais, cilindriniais, žvaigždiniais galais, juostinės apyrankės gyvuliniais galais, įvijiniai ir paplatintu viduriu žiedai. Kape Nr. 22 rastos dvi retesnės vytinės įvijinės apyrankės kilpiniais galais.

Pirmos-trečios grupės kapai datuojami VIII-X a., ketvirtos ir penktos - XI-XII a. Kai kur šie sudegintų mirusiųjų kapai galėjo suardyti senesnius nedegintų mirusiųjų kapus. Atsitiktiniai radiniai, kaip masyvi p"sapvalio pjūvio rantyta žalvarinė apyrankė, rodytų, kad Slengiuose būta ir senesnių kapų.